

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 59. ANULU XVII.

Telegraful este de două ori pe săptămâna: joi și Duminică. — Prenumerarea se face în Sibiul la expeditorul foieșii pe afara la c. r. poste, cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretul prenumerării pentru Sibiul este de anu 7. fl. v. a. și pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pen-

tru provinciele din Monarhia pe anu 8 fl. era pe jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru principalele și teritoriile străine pe anu 12 fl. % anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se plătesc pentru
întreaga ora cu 7. cr. și rul, pentru
a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a
treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Sibiul, în 27 Iuliu (8 Aug.) 1869.

Circulariu metropolitanu către Présan-titii Parinti Episcopi alu Aradului și Ca-ransebesiului din 19. Iuliu 1869. Nr. metr. 36.

Présantite Domnule Episcope!

Inaltul ministeriu de cultu prin harhi'a sea din 14. Iuliu a. c. Nr. 10,321 me inscriuește: cumca Majestatea Sea cesaro- și apostolico-regescă a binevoitoi a sanctiună prin preinaltă rezoluție din 28 Maiu a. c. Statutul organic compus prin congresulu nostru naționalu român, care eu l'amu fostu asternutu sub numerulu metropolitanu 36. din 26-lea Octombrie 1868, — cu unele modificatiuni fatia cu sustatatorile legi, și fatia cu aducerea acelei legi in armonia cu principiile, care congresulu le au stabilitu in acelu statutu organicu

Acést'a aduce Présantiei Tale la placuta cunoștința spre acelu scopu, că in intielesulu §-lui 176 din sanctiunatulu statutu organicu sa binevoiesci a publică eparchiei fără amenare, cumca Maiestatea Sea cesaro- și apostolico-regescă s'au induratu a sanctiună Statutulu organicu alu provinciei nóstre metropolitane, care l'au elaborat congresulu nostru naționalu român bisericescu, tenu tu la Sibiul dela 16/28 Septembre, pâna la 7/19 Octombrie 1868, și totu odata a luă mesuri, că sanctiunatulu statutu sa se pună in lucrare după gradurile părtilor constitutive ale unei eparchii, incepndu dela cele mai inferiori, adeca dela constituirea și regularea parochielor singuratice și pasindu către cele superiori, adeca la constituirea protopopiatelor, și monastirilor și in fine la constituirea și regularea celor din launtrulu episcopiei.

Eu recomandu Présantiei Tale, că organizarea parochielor și a protopopiatelor sa se facă astfel, că Preasanti'a Ta sa poti escrie negresitu tienerei sinodului eparchialu pre Duminica Sântului Tom'a a. v. potrivitu §-lui 89. din Statutu, că apoi sa fiu in stare a conchiamă congresulu naționalu bisericescu pre 1-lea Octombrie a. v. după §-fulq 152 din acelasi statutu.

In fine sa binevoiesci a-mi dă de scire, că căte parochii suntu in eparchia Preasantiei Tale, că spre orientarea mai buna a clerului și poporului nostru credinciosu potu tramite pre sem'a fia-cărei parochii in daru căte unu exempliaru din Statutulu organicu sanctiunat. Particularii potu trage dela directiunea tipografiei archidiecesane exemplarie pre lângă 20 xr. v. a.

Sabiul, 19. Iuliu 1869.

Nr. Cons. 770 ex 1869.

Preacinstitoru Parinti Protopopi și Administratori Protopopesci!

Inaltul Ministeriu de cultu prin harhi'a sea din 14 Iuliu a. c. Nro. 10321 me inscriuadă: cumca Maiestatea Sea cesaro- și apostolico-regescă s'au induratu a sanctiună prin preinaltă rezoluție din 28 Maiu a. c. Statutulu organicu compus prin congresulu nostru naționalu român, care eu l'amu fostu subscerntu sub numerulu metropolitanu 36 din 26 Octombrie 1868, — cu unele modificatiuni fatia cu sustatatorile legi, și fatia cu aducerea in armonia a principiilor, care congresulu au stabilitu in acestu statutu organicu.

Acést'a o aduce Précinstiilor Vôstre la cunoștința spre acelu scopu, că in intielesulu §-lui 176 din sanctiunatulu statutu organicu se publică in protopopiatele respective fără amenare, cumca Majestatea Sea cesaro- și apostolico-regescă s'au induratu a sanctiună statutulu organicu alu provinciei nóstre metropolitane, care l'au elaborat congresulu nostru naționalu român bisericescu tenu tu

la Sibiul dela 16/28 Septembre pâna la 7/19 Octombrie 1868, — și totudeodata se luati mesuri, că sanctionatulu statutu sa se pună fără amanare in-lucrare după gradurile părtilor constitutive ale unui protopopiatu, incepndu dela constituirea și regularea parochielor singuratice și pasindu la constituirea și regularea protopopiatelor, și Ve provoco pe Précinstiile Vôstre, că acést'a organizare a parochielor și protopopiatelor sa se facă astfel, că eu se potu escrie negresitu tienerei Sinodului Archidiecesanu pe Duminica Santului Tom'a potrivitu § lui 89. din Statutu, că apoi se fu in stare a conchiamă și Congresulu naționalu român bisericescu pe întâilea Octombrie a. viitoru după §. 152 din acelasi Statutu.

In fine Ve incunoscintiediu, că spre orientarea mai buna a clerului și a poporului nostru credinciosu am dispus, a se tramite pe sem'a fiecarei parochii in daru căte unu exempliaru din Statutulu organicu sanctionat.

Particularii potu trage dela directiunea tipografiei nóstre archidiecesane exemplare din acelu Statutu pre lângă 20 cr. v. a.

Sibiul in 20 Iuliu 1869.

Alu vostru alu tuturor
(L. S.) Archiepiscopulu și Mitropolitulu
ANDREIUM p.

Eveneminte politice.

Despre evenementul de care vorbiseram in numerulu trecutu in doue locuri dâmu ceva deslustritoru la rubrica România, la ceea ce credem de necesari a atrage atenția publicului cetitoru. Aici mai adaugem după „N. Fr. bl.“ urmatorele:

„Scirea biroului telegraficu wolffianu, amintita eri de noi, s'a descoperit u fi ceea ce noi amu fostu credutu ca este, — o incaieratura, după cum se intempla intre locuitori marginasi de căte o sută de ori pre sia care anu, carea inse burooul telegraficu din Berlinu o buricase la inaltinea de a face din trens'a o actiune capitale de statu. Tendint'a ce sta in legatura cu telegramulu o chiarifică numai decât observarea oficiosei „Nord. Allg. Ztg.“, ca „intelegerăva avé sa se lupte cu ore care dificultăti, deca batai'a s'a intemplatu in urmă neintelegeră avizate deunedile intre comisarii unguresci și romanesi insarcinati cu rectificarea fructarielor.“ „Din impregiurarea faptica ca principale Carolu alu României a indreptat in privint'a acést'a o depesia către ministeriul comunu de externe, facemu conclusiunea ca de asta-data au capetatu grănicerii români bataia; cându li se intempla celorungurescă asiā ce-va români tacu mulcomu. — Arhi'a principelui Carolu, ni se spune, ca s'a tramisu ministeriului ungurescu. Se dice ca resbelolu inca nu e dechiarat.“ Dluariele din Vien'a facu gluma din afacerea acést'a, cu totu ca locrul in sine nu cuprinde nimică glumetiu.

Din Francia vine pre totu dlu'a ce-va nou in privint'a reformelor constitutiunale. Asiā acum de cându s'a deschis u senatulu, aflâmu ca in siedint'a dela 2 Aug. s'a adosu unu senatus consultu. Acest'a largesce incătu-va libertatile forte restrinse in Francia, de-si nu multimesce pre deplinu asceptările celor setosi de libertate constituționale. Senatus consultulu cuprinde urmatorele:

Initiativ'a la afacerea legilor o are Imperatulu și corporile legititorie. Ministrii depindu numai dela Imperatulu, conclu in consiliu sub presiedint'a Imperatului, suntu responsabili și potu fi dati in judecata numai de senat. Ministrii potu fi senatori și deputati și au intrare in fia-care adunare. Siedintele senatului suntu publice.

Senatulu și face elu singuru regulamentul se u pote indigita modificationile de cări e capace o lege, pote face concluse, că unele legi sa se retramita la o nouă desbatere și prin o rezoluție motivată pote pune o lege in stare de a se publică.

Corpul legislativu 'si face elu insusi regulamentul, in fia-care sesiune 'si denumește presiedintele, vice-presiedintii și secretarii. Senatulu și corpul legislativu au dreptulu de a interpelă regimulu și potu face cu motive ordinea dilei. Nică unu amendamentu nu pote fi luat la desbatere, deca nu a fostu datu mai înainte unei comisiuni și nu a fostu comunicat cu regimulu. Deceea regimulu nu-lu acceptă, corpul legislativu se pronuncia definitivu asupr'a lui. Bugetul se votăza capitulu de capitulu.

Intemplierile cele din urma din congresulu Serbilor. *)

Mil. n. Io... vic. In 14 Iuliu facu archimandritulu Teofilu Zivkovic in congresulu nostru din Carlovici o propunere, carea surprinse pre toți cei presenti, ca adeca congresulu sa se amâne in data după verificarea membrilor pâna prestezile luni, pentru că sa aiba intraccea tempu un comitetu compus din 11 membrii, spre a elabora operatulu referitoru la dotatiunea preotimelui. Protopresveralu Stefanovicu inca facu propunerea, că sa hotarască congresulu unu modu, inca înainte de e se imprască membrii, cum sa-si redice preotimelui salariele de intretinere dela poporu. Parerea lui aru fi că prin o petiție către ministerii, sa se roge, că acelea sa redice leilo amintite prin antistitile civile și apoi sa le impartăsiște preotimelui. I. Subotic poftesc, că sa se amâne propunerea lui Zivkovic pre altădi, fiindu de o însemnatate cu multu mai mare, deca că sa se pote luă indata la pertractare.

Propunerea lui Zivkovic o spriginesc inca generatulu Stratimirovic si comitele supremu Kusevic. Svetozar Miletic arata ca aru fi neaparat de lipsa, a se elabora mai anteiu o programă despre ordinea dilei. Ioanu Zivkovic inca affa propunerea fratelui seu, a archimandritului Teofilu Zirkovic de cam necorecta, si e de parere, că sa vina mai anteiu la desbatere cestinea despre dotarea preotimelui. Svet Miletic dice: „ca congresulu nu pote luă nimicu la pertractare, pâna ce nu se voru fi rectificat u de deputatii. Zivkovic respunde, ca aru fi nepregatiti. Insa Miletic replica indata, ca fiecare aru si trebuu sa precugete bine cestinea acést'a. Deceea dotatiunea asiā de intetitoré atunci trebuie resolvită acesta cestine cătu mai curendu si cătu se pote de bine, ceea ce inca nu este cu putintia înainte de a fi membri verificati. Stratimirovicu poftesc, a se pertractă propunerea lui Stefanovicu in siedint'a viitor. Dupa aceea se radica patriarchulu Samuilu Masirevic si dechiara, in emotiune mare, ca si densulu poftesc, a se pune la ordinea dilei propunerea lui Stefanovic, deoarece preotimelui nu aru mai puté tra in lipsa. De aceea voiesce că propunerea sa se iai-a inca astazi la pertractare. Svet Miletic o numește acést'a pressiune dicendu, ca nu voro, a desbate după placerea presiedintelui. Gatinduse acum nationalii de plecare, se redica comitele supremu Kusevic si amenintă in numele clericalilor, de a parasi asemenea sal'a. Nationalii parasira intraceea sal'a, urmându-le strigate de „Zivil“ din partea publicului. Miroslavjevic, deputatulu Versietiului dise inaintea intre-

*) In lipsa de o corespondintia de a dreptulu noi imprimul acăta referata din „Osten“, ca sa aiba publicul ceva despre inchiderea asiā de grabnica a congresului serbescu.

gei adunări către patriarchu: „ca să pară se săcă presidiul, deoarece nu scia alăptură.“ Episcopulu Nicanor Gruici reșpunse: „ca unu deputat n'are dreptu de a admonă pre presedintele.“ Intraceea patriarchulu nemisân- du-se de preșcaunul seu strigă mereu: „Dara Ve rogo!“ Larmă și sgomotul cresceau totu mai mare atâtă intre membrii congresului cătu și intre publicul ascultatoriu, pâna ce patriarchulu se vedîu indupe- catu de a incheia siedintă „din caușa escitației celei mari a spiritelor.“

In diu'a acăstă și în cea viitoră, în 15 a lui Iuliu tienura ambele partide conferinție. În 15 a. a. se audi, la 6 ore și jumetate, ca 34 membri ai congresului dintre clericali au depus mandatele în mâinile patriarchului și dimpreuna cu ei și cei patru episcopi.

Devenindu prin acăstă congresul neaptu spre hotărire, siedintele congresuale suntu suspendate în fapta, fără că congresul sa fie amanat său disolvatu formalu.

Acăstă intemplare a produsu sensatione foarte mare atâtă in Carlovită cătu și in Neoplantă ve- cina. Nationalii, 29 la număr, publicare in „Zas- tava“ protestul loru dimpreuna cu o declarație, cumca nu suntu ei de vina la intrerumperea lucrărilor congresului, cumca suntu destule cestii-uni preocupătoare, spre a se pută tinenă siedintă, dechiară mai departe, cumca ei nu voru să de locu responsabili pentru vre-o dauna eventuală a drepturilor naționale prin sistarea congresului, deoarece din parte-le au facutu totu spre a-si împlini deto- rintă, și aru să să alese ablegati, spre a pertractă despre o inviore, in fine adauge, că și tienu man- datele să voru face pasii cuviințiosi, spre a apăra drepturile săle și ale poporului.

In Neoplantă va sa se tienă in dilele viitoră o adunare și o sa se tramita din partea nationali- lor o deputație la regimul. (*)

Sacele, (Siepte-sate) in 6 Iuliu 1869.

(Urmare din nr. tr.)

c) Preotii nostri și-au împlinitu și-si im- plinesc funcțiunile loru că atari in și afara de biserică; ieră că propoveduitorii ai cuventului lui Ddieu și că invetatori ai poporului potu dice, că n'au facutu să nu facu multu, afara de unul doi din Satolongu, cari in reportu cu capacitatea să

*) In diu'a de adă se face mare și multu abusu cu cu- ventulu „natiunală.“ Din partene, precătu amu pu- tutu cunoșce afacerea din diurnale, astămu ca resul- tutu este foarte in contră natiunei serbesci, prin urmare nenatiunale; ca in unu corp cum e congre- sulu trebuie sa aiba membrii cari lu constituie mai multu sânge rece și cu deosebire sa lapede preju- detiulu, ca ori ce parere va veni din partea eclesi- asticilor trebuie sa fia rea și antinatională, precum și această trebuie sa cugete ca nu tota opuselimea e unu atacu asupră bisericei. Numai tolerantă pa- rerilor pote duce la rezultate salutare și onorifice, tertium non datur!

Red

positiunea loru aru să pută face și mai multu! Si déca-i întrebă ce este caușa? Unii se excusa cu nesciuntă, altii cu multimea afacerilor familiare etc. Dupa convingerea mea insă nici unii, nici altii nu au să nu potu ave motivu de excusare. Cei dintănu, fiindu ca omulu prin vointia și silintia ori-cum totu pote inveti să face ce-va, atâtă pen- tru sine, cătu să pentru altii. Cei din urma cu atâ- tă mai putienu nu se potu excusat, deoarece pre- bine sciu să d-lori, ca mai pre susu de ori să care alta afacere trebuie să-i sia omului imprimirea de- torintelor chiamărei sele speciale. Prin urmare atari excusări nu au locu. Ci déca este că sa spunem a deverulu, atunci trebuie sa marlurisescu, că caușa cea adeverata a neactivitatii ei preotilor nostri in privință acăstă este nein- teresarea, este comoditatea, este domnă lenă! Căci altfeliu cum ti-ai pută es- plică, că preotii nostri — déca nu in tota Dumine- cile și serbatorile — baremu odata in luna, sa nu fia in stare sa facă să ei căte unu cuventu ori să numai căte unu estrasu cătu de mititelu din St'a evangelia său din carte de cuventări și sa-lu aplice după impregnărări la lipsele și trebuintele popo- rului? Cum ti-ai pută esplică, că preotii nostri sa nu fia in stare prin căte unu cuventu publicu ori privatu sa pună parintilor la anima crescerea și luminarea filioru și fiicelor sele și sa-i indemne, că sa și-i tramita regulatu la scăla, capacitandu-i prin exemple practice, că numai asiă se potu folosi? Pre scurtu: déca n'ară să cansă cea pre- amintita cum ti-ai pută esplică, că preotii nostri că directori locali de scăla preste totu anulu nici ma- caru odata să nu-si ia ostenela și tempu a os- pită la prelegerile invetitorilor, decătu dora la e- samenă??

O! dara ce dicu? Acestea suntu lucruri, cari inaltele năstre organe bisericesc și scolare le-au concretu și lasatu bunei vointie și zelului fia- căruia preotu, presupunendu, ca nu va să nici unul, carele să nu-si cunoșca detorintele chiamărei sele; și asiă te miri să nu pré, déca să nu se împlinesc.

Suntu inșa altele, care prin repetite ordina- tiuni, instrucțiuni și circularie consistoriale se im- punu preotimii spre strinsa pazire și urmare, — și totusi nici acelea nu se realizează. Asiă p. e. preotul este indatorat a predă tinerimea din scăla invetimentul religiunariu — dăve ore pre septa- măna, ceea ce credu, că nu numai la noi, ci și in alte părți ale archidiocesei pâna acum nu s'a in- templiatu, cu tota ca prin acăstă numai greutatea invetitorilor să maritu, ieră tinerimea n'a suferit nici o stirbire; pentru ca multi invetitori suntu in stare să propuna religiunea pote să mai bine că unii dintre preoti!

Daru cumu-ti place a audi Dta și publiculu Diale, Dle Redactoru, cându Ve voiu spune, ca in Sacele de unu deceniu incocă nici cea mai mică urmă de invetimentul religionariu cu tinerimea esită din scăla nu s'a observat, cu alte cuvinte, ca in Sacele de unu deceniu incocă nu

s'a tienutu nicio catechisatiune? — In Sacele, unde tinerimea — mai cu séma cea femeiescă — este în vîcă și pururea acasă, sa nu se tienă catechisatiune!!

Nu sciu, déca să in alte locuri va fi stându trăbă cu catechisatiunea și respective cu instructiunea poporului din partea preotimii totu ca la noi in Sacele, daru, de sigur se voru să mai afându multe asemenea triste casuri! —

Apoi in modulă acăstă domnilor, nici cându nu vomu potă inaintă! In modulă acăstă din totu invetimentul din scăla pucine și slabe fructe voru esă, bă la sessulu frumosu mai nimicu, deoarece ne mai avindu alta ocasiune de a se perfec- tui — pâna cându e că sa intre in viață conju- gală — uită să ceea ce au invetiatu mai 'nainte in pruncia, precum fui insumi nenorocită a esperia! In modulă acăstă nici cându nu vomu potă ave parinti luminati, cari sa-si scie crește prefeltii loru cumu ceru astădi interesele familiei, bisericei, na- unei și patriei! In modulă acăstă nici cându nu vomu potă a mai contă să noi români la unu veni- toriu mai suriditoriu; pentru ca este cunoscută, că omulu prostu totu de necasă a fostu! —

Ei bine! Daru va întrebă cineva: ce — este de facutu să cumu?

Eu din parte-mi de astă-data nu me simtu competente a respunde in specialu la acăstă intre- bare după, ei dicu numai atâtă: Sa se intrunescă tota preotimă năstra din Sacele (și incătu ieră impregnările și cea din comunele mai invecinate) să sa tienă la o lală conferinție regulate parte deo- sebi, parte impreuna cu invetitorii și cu alti bar- batii mai inteligenti și mai de influență din poporu și in aceleă sa se svatuiescă și contilegă fratiescă despre totu, ce li va spune conștiință, ca ce cade in interesulu seu și alu poporului seu; in interesulu scălei, bisericei și alu natiunei năstre; in interesulu patriei, statului și alu omenimii intregi; și apoi: conclusele său decisiunile astorii-feliu de con- ferinție — pre ună și aceea-si cale sa le realizeze cu totii de o potriva.

Inchieru cu amintirea cunoscutului proverbu, ca: „In unire sta puterea“ și a cuvintelor Mântuitorului lumii, că: unde suntu doi său trei adu- nati in numele meu, acolo sum și eu in midilocul loru. —

Precum vedem ne astămu inaintea unei ce- stiuni de mare interesu, cu deosebire in dilele năstre. Noi scimu, ca voru fi de aceia destui cari celindu aceste sîre, și voru dice: Nu avem noi destule sarcini și nici o remuneratiune și totusi ată- tea imputări? Inse scimu și aceea că viitorul nostru este parte cea mai mare in generațiunile viitoră, déca le vomu lasă fără de merindea cuvenita, fără de instructiunea cuviințioasa voru perf de fomea intel- lectuale pre la calea jumetate. Pote, ba parte asiă și este, ca zelul dlui cor. l'a impinsu a vedé lu- crurile pre negru și unde nu suntu asiă, pentru ca scimus din propria-ne esperință ca tocmai unii din

FOLIÓRA.

Doi frați de cruce.

(Nu e fabula).

Déca ne ocupămu noi cu patria nostra, cu valile sele fructifere și cu muntii sei mandri și gi- ganti, astămu atâtă variatiune, și atâtă romântia, incătu nu avem lipsa sa alergămu pâna la Apeni- nii peninsulei Italiă său la Pyreneii Spaniei. Unu Brigando său Bravo de acolo nu e cu nici o jota mai multu, mai reu său mai intelligentă că unu „Bulubasi“ de aici.

Aerul carpatilor e chiaru și plin de putere, — și „Bulubasi“ nostri se folosesc că filosofi naturali (?), voiosi de poesiă din năpteala a patră, Partea a II. ale noptilor carpatine, care dice:

In munti e libertate
Căci aburii cei rei
Din vîi nu potu strabate
Prin aeru susu la ei!

Si, și de-i atinge dorul de societate umana, său eră seculului civilisărei, Bulubasii nostri se asiédia in locuri, sate său orasie cu positiunea ro- mantica, asiă cum e spre exemplu Beticul din sinul carpatilor, nu deparat de Passulu de Oitazu. Una stare casu ne fura tota atențunea.

Dupa unu trajin liberu prin câmpie și padu-

rie Moldaviei frumosă, cam pre la Hanulu Pri- begiloru, incălcău tieranii o „laia nocturnă“, ve- nea preste codrii carpatilor de buna séma cu scopu de a „schimbă aerul“ o atare laie preste 30 de capete condusi de Bulubasi Vaid'a, in lună lui Iuliu a. c. cam pre la St. Petru — la Betcio.

Placendu-i acestu tîrgușioru, vîndu români avutii și portu frumosu, se decisera tîganii — după unu consiliu familiaru, de a se imposessiună și de a se face cetăteni.

Dupa acăstă consultare merse Bulubasi Vaid'a la judele supremă dia Betcio, și-lu facu cunoscute cu scopulu loru. Fiiulu judelei supremă d. F... de locu i vendu o casa cu 400 fl. v. a., care suma fără nici o vorba se plăti de Bulubasi generosu.

Ce nu e de lipsa la o casa nouă, și mai cu séma la ună cu famili'a asiă numerosă din darul lui Ddieu? Tôte! și din tota tare multu. — Or- dă de lacuste se latisa in Betcio romanescu, luară totu ce era de mancare și de vendutu, și platira totă celea tare splendidu.

La bogatulu V... F..., alias P... se concentrău tîganii in fine.

Dupa ce s'a facutu Bulubasi cunoscute cu stările lui badea V... și ia cumperat multe platindu pretiu indoit, merse într'o dia la P..., și-lu rugă să-i schimbe o banconota de 100 fl. in mai menunte. Badea F... deschise ladoiul, și schim-

ba banconotă tîganulai, — ma Bulubasi voi se recognosceze mai bine, se rugă să-i mai schimbe ună in 2 a 50 fl. v. a.

P... roscolă jacicale, luă mai din fondu poftitele banconote, și schimbă de nou tîganulai.

Suspindu, eschiamă Bulubasi — cam in monologu: „ai bade V..., ai bani destui!“

Avenu, avem domnule Vaid'a, ca ni-a datu Ddieu destui! și P... arata jacicale...

Cu o manovra tare inteléptă sciu d. Vaid'a de a-si castigă simphăi și chiaru și amicită românlui credulu, care in bunanimitatea sea nici nu visă de misielia.

P..., omu scumpu, care se 'nchina aurului, că pagânii boziloru, vedea pre tîganu voiosu intrându la densulu, căci d. Vaid'a cumperă totu-deaună căce ceva și platea neostenită cavalerescă.

Ce-i trebuia Cresului P... mai multă de cătu parale?

Badea V... numea pre blandul și gene- rosulu bulubasia „Domnule Vaid'a!“ de bona séma că se-i linguisescă și se-lu lege pre tîganu mai tare de sine.

Intr'o dia ieră-si venise bulubasiu in visita la badea P..., care intrătătu su convinsu de onesti- tatea lui, incătu i disa:

„Domnule Vaid'a sa ne facem frati de cruce și se fîmu pretini pâna la mōrtie!“ . . .

preotii si laicii din Sacele au radicat unu monument frumosu prin insintirea de scole, de cari amintesc dlu corespondinte; inse partea atinsa in urm'a inca nu trebue negrigita, pentru ca scim ca se dice, ca de unde a esit unu spiritu necurat, deca nu va fi grige voru veni siepte si afandu cas'a matrata etc. se voru asiedia in omu. Dupa ce s'a alungat intunecul nescintiei din omu nu trebuie lasatu sa se incube adou'a ora, caci reulu de apoi va fi mai rep decat celu dintai.

Aceste dise de noi s'a disu in interesulu bineui comun; nu este eschis inse nimenea de a responde. Dorim inse in acestu casu a se observa cestiunea precat se pote de objectiva. Atunci discussiunea e frumosa si binefacatoria.

Red.

Domnule Redactoru! In legatura cu publicatiunea dta 15/27 Iuliu a. c. despre insintirea gimnasiului nostru romanu gr.-oriental din Bradu comitatul Zarandu, binevoiti a da locu in pretiutu d-vostre diuaru "Telegraful Romanu" aici alaturatului statutu gimnasialu aprobatu de catra inaltu ministeriu reg. ung. alu cultului si iistructionei publice.

STATUTU

pentru gimnasiulu romanu din
Bradu comitatul Zarandu.

CAPU I.

Caracterulu si calitatea gimnasiului.

§. 1. Gimnasiulu din Bradu, comitatul Zarandu, e gimnasiu nationalu romanu de legea gr. or.; elu e gimnasiu mare cu optu clase, si se bucura de tote drepturile si prerogativele unui gimnasiu publicu de statu.

§. 2. Cursurile scolastice in gimnasiu se voru incepe cu deschiderea a doue clase; deschiderea a tote celor-lalte clase, ce se receru pentru unu gimnasiu mare, se va continua din tempu in tempu pana la deplin'a completare a loru.

§. 3. De acestu gimnasiu e legata si o scola normale cu clasele necesarie de preparare pentru intrarea in clasele gimnasiali.

§. 4. Limba prelegerilor si a instructiunii preste totu, precum a afacerilor si corespondintelor atatu in launtru catu si in afara ce se refereasca la gimnasiu seu la avereia lui, — e limb'a romana.

§. 5. Patronii gimnasiului suntu: SS. Constantin si Elen'a.

CAPU II.

Avere si fundatorii gimnasiului.

§. 6. Averea seu fundulu gimnasiului consta din:

1. O casa cu curte si cu o redicatura in Bradu sub nr. 395 cumparata anume pentru localitate de invetiamantu.

2. Bunul Mihaleni cumparatu pentru fundulu gimnasiului si care e pretiutu in 43,630 fl. v. a.

3. Imprumutul nationalu de statu dela anul 1854 ce prin dechiaratuni protocolari si obligatorie

le-a cesu la fundulu gimnasiului urmatorele comunitati din comitatul Zarandu:

a) Bradu, Valebradu, Mestecanu, Seretiul, Criscioru, Zdraptiu, Mihaleni, Blasieni, Bucsesiu, Dupa piatra, (cu prediele sele) Stanisi'a, Potingani, Vac'a si Juncu, din cerculu de pretore alu Bradolui;

b) Bait'a, Craciunesci, Tresti'a, Selisce, Hartieganu, Caianelu, Pescere, Ormindea, Corechiu, Rovin'a, Siesuri, Bucuresci, Luncoiu de susu, Luncoiu de josu, Rud'a, Podele si Scrifa, — din cerculu de pretore alu Baitie;

c) Ribiti'a, Ribi'a, Uibaresci, Tomnatecu, Grohotu, Bulzesci, Riscoliti'a, Baldovinu, Valemare, Lunc'a, Birtinu, Carastau si Cebea, — din cerculu de pretore alu Baiei de Cris;

d) Halmagiu, Halmagielu, Lescrior'a, Ciohesti, Tis'a, Tiermurea, Juonesci, Ociu, Ocisoru, Basrabasa, Ciungani, Casanesci, Tataresci, Prihodesci, Vati'a de Josu, Brotun'a, Ternav'a, Stei'a, Tomesci, Telesci, Leautiu, Dobrotiu, Obersira, Ternavita, Poenari, si Strimb'a, — din cerculu de pretore alu Halmagiului;

e) Banesci, Lés'a, Bodesci, Mermesci, Brusturi, Lungisior'a, Vosolociu, Cristesci, Ciuci, Lazuri, Maguliti'a, Grosi, Aciu'a, Vidr's, Aciuti'a, Dumbrav'a, Talaciu, Budesci, Rostoci, Guravalei, Plescuti'a si Poian'a, — din cerculu de pretore alu Aciuvei;

Din acestu imprumutu nationalu este trecuta pana acum in obligatiuni pre numele fundului scolaru gr. or. alu comitatului Zarandu, sum'a, nominale de 58,510 fl. m. c. seu 61,435, fl. v. a. 50 xr.

4. Oferte, daruri, testate seu legate in bani seu in alte obiecte;

5. Tax'a scolare;

Din acestu fondu se sustiene si scol'a nationala legalu de gimnosiu (§ 3.)

§. 7. Comunitatile memorate in §-lu precedentu suntu fundatorii gimnasiului.

Afara de acestea, fundatori ai gimnasiului sunt tote acele persoane fisice seu morale, cari in fundulu gimnasiului dan odata pentru totu-deun'a celu putinu 100 fl. un'a sutu fl. v. a.

CAPU III.

Reprezentanti a Gimnasiului.

§. 8. Corpulu representativu alu gimnasiului si alu fundurilor lui, lu constituiesc membrii sinodului protopopescu gr. or. alu tractului Zarandu (Bradu) intruniti cu membri sinodului protopopescu gr. or. alu Tractului Halmagiu.

§. 9. Acestu corp representativu, si respective acese sinode, se compunu conformu statutului organicu alu congresului bisericescu dela an. 1868, §§ 38. si 40. (§ 51 din acestea statute).

§. 10. Corpulu representativu alu gimnasiului va tine de regula in totu anulu o adunare generala la diu'a SS. Constantin si Elen'a.

Cerendu trebuintele va putea tine si mai de multe ori.

§. 11. Presedintele representantiei (§ 8.) este protopresiterulu romanu gr. or. alu tractului Zarandu (Bradu).

Afara de acesta representanti va avea unu vice-presedinte si doi secretari cari se alegu de catra adunarea generale pre tempulu catu tiene activitatea representantiei.

§. 12. Afacerile sinodelor Zarandu si Halmagiu intrunite ca representanta a gimnasiului suntu:

1. a alege din sinulu seu unu comitetu de 12 membrii pentru administrarea fundurilor gimnasiului si pentru inspectiunarea lui.

2. a ingrijiti pentru prosperarea si inaintarea spirituale si materiale a gimnasiului.

3. A priveghia asupra administrarei fundurilor si inspectiunarei gimnasiului;

4. A cere in totu anulu dela comitetu ratiociniulu despre venitele si spesele gimnasiului, si a le cenzurá;

5. a staveri budgetulu anuale alu gimnasiului substerutu in totu anulu de catra comitetu;

6. a cere dela comitetu deslusire despre lipsa atatu la censurarea ratiociniulu, catu si la staverirea bugetului;

7. a vedea ca comitetul sa-si implinesca functiunea cu scumpetate si avereia gimnasiului se nu sufere dauna; altintre este in dreptu a demisuné, alu trage la respondere, si a-si alege altul;

8. a alege profesorii, si respective a candida la posturile vacante, si a face in privint'a acestu substerne la consistoriulu archeiopopei romanu gr. or. din Transilvania pentru intarire, respective denumire;

9. a defize si staveri didactrua seu tax'a scolare;

10. a decide despre tote obiectele ce prin acestea statute nu suntu date in competint'a comitetului;

11. a modifica acestea statute dupa impreguiari si pre langa aprobarea locurilor mai inalte fara insa a prejudică scopulu esentialu alu institutului.

§. 13. Ca representanti se pota aduce concluse si decisiuni valide, se cere majoritatea membrilor ei.

§. 14. Representanti se conchiamu in adunare generale ordinaria seu extraordinarie (§ 10) de catra presedintele ei, si celu putinu cu 14 dile inainte de diu'a desifra pentru intruire.

§. 15. Representanti va avea unu sigilu cu emblem'a SS. Constantin si Elen'a si cu inscriptiunea "Representanti a Gimnasiului romanu gr. or. din Bradu".

(Va urma.)

Romania.

Ne pare bine ca la cele despre rectificarea fruntarilor astam' in "Monitorul" romanu unu comunicatu mai linisitoriu. Pentru informarea publicului lu reproducem dupa diuarile ce ne vinu din Romania:

"Unele diuarie cauta, cu tote informarile ce s'a publicat in "Monitorul" asupra casului de la Chiaja, a nelinisi spiritele, afirmându ca navaliri de cete

Fratele de cruce bulubasia Vaid'a se afla de aici inainte pre terenul sicuru, caci si-a ajunsunt'a auria de multe ori in visu calculata sciapre romanu bogatu fara suspiciu.

Insusi fratele de cruce, orbul P... se visa in lacomia sea nemarginata milionariu din banii haiducului.

Adeca ambii erau contenti si tare ferici, ... insa nemisiu dice: "Wer zu letzt lacht, lacht am besten."

Tiganii serbari diu'a incetatianirii loru cu unu ospetiu splendidu, la care fu anume badea V... de bulubasia in persona invitatu.

P... bogatulu, cu catu minte are, mergea, ma spre noroculu lui luncaleca cuscrulu seu Reverendisimul Domnul Parente S..., care lu retinuse.

Ma vod'a nocturnu a corturilor nu-si lasa viptim'a din ghiarele sele pechatose

Intr'o diu'a cu tota famili'a sea la badea V... in casa.

P..., cumu i diari, sari la vod'a inainte, lulu de mana, si lu intrebă, ca cu ce i pote servi?

"Amu lipsa inca multe de tote bade Vasile" — disa Tiganulu. F... i dedu bratii, si lu dus in pivnitia, in camer'a de camurri priu podu la slanini, — numai densulu scie inca pre unde.

In odaia remasa numai lelea Mariutia, demna muiere a lui V... singura cu ceata obscura.

Un'a nevesta dintra fiii infernali, se apropiá de lelea Mariutia i strinse unu florinasiu de argintu in mana, si i siopti iote in ureche: ca se faca bine, se i dee unu paharelu de vinarsu mai bunu, ca o dore tare la inima, ma numai pre sub ascunsu, ca deca o vede socras'a biindu, — o ocaresce reu.

Fliorinasiulu de locu se perdut sub catintia lelei Marisca, care merse inainte, ducandu pre tigan'a tenera intr'o camera si inchise usi'a dupa sine, avendu discretiune catra tigana; — dedu neveste cerutulu vinarsu, — ma tigan'a vediendu olulu cu crastavetii pre masa, se roga se faca lelea Mariutia bine, sei dee si unu crastavete muratu, — ca i se pare a fi in "buna sperantia" Mariuti'a servila i dedu, ma nevesta i dise ca acel'a nu i place, se i dee unulu chiaru din fundu, ca de acel'a asiá i de doru.

Pana ce ambla P... cu Vod'a, pana ce roscoti Mariuti'a fendulu olei, folosi la tiganesca tempulu frumosu, scosera un'a chiaie generala, deschisera ladoiulu grasu a lui F..., si lu dintr'unu jacicau 400 din tr'altulu 300 de galbeni, si ore cate sute de banonote, umplura jacicialele in acela-si volumu cu cruceri, incuiara ladoiulu, si cindu pasira absentii in casa, eata afara tiganii fara sminta in aceia-si pozitura, cum i-au lasat.

Bulubasi'a cumpera, platii generosu, si dupa repetitia acestei monovre in mai multe locuri cu succesi bunu, per la tigani inca in aceia-si di!

Bietulu romanu se tredise, ma prea tardiu, caci darabanti si gendarmii tramisi dupa tigani, ajunsera pre bulubasia inca cu unu ortacu la Cohalmu, i adusera in puscaria Breticului, mai la tigana cu galbinasii lui F... a trecut de buna semaier in Moldavia, unde nici cuculu nu canta dupa ei.

Constatatu e cumca Vaid'a in persona n'a furat, si fiindu ca cu marturii nu'l pote invinge, cauta sa i dee romanu inca satisfactiune de onore.

Sermanu romanu, bunamititatea ta neturburata toti, chiaru si aceea mai dejosita creatura unu tiganu ti-o folosesce spre a te insielá, pentru aceea ach:

Descreptate romane!

Pre V... F... aliasu P..., nu lu compatisce nime, ca avendu bani, — cu cari lu a daturu domnedieu — precum dice lumea, in padurile carpatilor din nisice desagi haiducesci, — si a lasatu totusi, doi feiori mandri ce-i are, "se creasca ca animalele"! In privint'a sumei mare de galbeni perduți i remase proverbialu turcescu:

Harramu geldi —
Harramu getti!

A.—P.—d. M.—

de unguri aru si fostu si la Predealu si la Caneni si la alte locuri, si ca chiaru la Chiaia autoritatea romana aru si statu a parlamenta mai multe dile cu ceta ce se ivise la acel punctu. Tot ce aceste sciri suntu cu desaversire nefundate. Afara de navalirea dela Chiaia nu s'a mai intemplatu nici un altu-ceva analogu. Chiaru la Chiaia cei ce s'a ivit ucozo au retrazu indata in acea d, la 14 ale curentei.

Inca dela 16, timpulu strictu necesariu spre a ajunge scirea in capitala, s'a si luatu mesurile cuvenite. Paz'a frontierei s'a intaritu la acel punctu, ordinile de a respinge fortia prin fortia suntu precise; de la pana acum totul este in liniște, si nici o violintia noua nu s'a ivit. Ori ce s'ar mai intempla guvernului va face indata cunoscute publicului, care va sci astfelii sa se ferescă de scirile neintemeiate.

(Comunicat.)

Varietati.

Alegeri. In sinodulu presbiteralu al tractului Cincului-mare si a unei parti din alu Nocrichiului, tienutu in 19 Iuliu st. v. la delegarea P. Protosingelu Nicolau Popa sub presedintia cinstiei sele a parintelui Ignatiu Mandocea se alese de membru alu senatului scolaru districtuale cu majoritatea voturilor parintelui I. Mandocea.

36—2 AVISU.

Despre scola comerciala si reala romana gr-or. in Brasovu.

Cu 1-a Septembrie anului 1869 s. v. se va deschide in Brasovu clasa: I-a a scolei reale cu cursu de trei ani precum si clasa I-a a scoli comerciale totu cu cursu de trei ani. Clasile urmatore se voru deschide succesivu din anu in anu. Aceste scoli noue romane menite de a cresce romani qualificati in scientie reale si comerciale, se credea dupa cele mai bune modele de scola reala si comerciala din Austri si din Germania, de catre representatiunile coloru doue comune biseresci romane gr-or. din scheiu si din cetate, din subvenzione marinimoza cu care le a dotat camera Romaniei. Indiestrata cu profesori romani qualificati, scolele acestea cu limba de propunere romanesta, voru fi, astia speram, o adevarata bine-facere pentu natuinea romana.

Elevi se primescu in prim'a clasa reala numai de oceia, care au petrecut cele patru clase normale s'a principale, iera in prim'a clasa comerciala numai de aceea, care au absolvatu seu unu gimnasiu inferioru de 4 clase, seu o scola reala de 3 clase.

Brasovu, 19/31 Iuliu 1869.

Eforia scolelor centrale romane gr. or.
Damianu D atco,
Presedinte.

37—2 Concursu.

La scolele gimnasiale, reale si comerciale romane gr. or. din Brasovu se deschide concursu pentru urmatorele posturi de profesori.

1. Unu profesor de scientie naturale pentru gimnasiu intregu si de Matematica si pentru gimnasiului inferioru. Acest profesor fiindu necesitate va predá unele obiecte din sfera sea si la scola reala si la cea comerciala.
2. Unu profesor de contabilitate, Arithmetica si Correspondentia mercantila la scola comerciala cu aplicare eventuala si la scola reala.
3. Unu profesor pentru Geometria descriptive. Desenul linearu si Arithmetica la scola reala.
4. Unu profesor de limb'a francesa pentru gimnasiu, scola reala si scola comerciala. Salariile anuale pentru posturile de sub 1, 2 si 3, suntu de 800 fl. v. a. si prospectu de inaintare la 900 fl. v. a. iera pentru profesorulu de limb'a francesa de 600 fl. v. a. pe anu. 900 fl. v. a. pre anu.

Limb'a, in care se predau obiectele la toate scolele amintite, este cea romana. Fiecare din profesorii alesi va servi anulu primu de proba, iera in anulu alu doilea aflandu-se coresponditoru chiamarii sele va primi decretul de denumire definitiva.

Doritorii, de a ocupá unu din aceste posturi, sa binevoiasca a sterne la subscrisa esoria celu multu pana in 15 Augustu a. c. s. v. concursele loru insocite de documentele, prin care dovedescu a) ca suntu nascuti romani de religiunea ortodoxa orientala, b) ca au conduita morală si politica buna si c) suntu qualificati pentru postulu, la care competenza. — Qualificatiunea la postulu 1. se documenteda prin testimoniu de maturitate si prin atestatu despre absolvarea cu succesu a facultatii filosofice la vre-o universitate; iera pentru posturile 2 si 3 prin testimonii despre absolvarea unei scoli reale seu comerciale superioare, seu a unui institutu technicu.

Se intielege de sine, ca acei competitori, care voru dovedi qualificatiune mai mare, seu prin esamene formale, seu prin praca castigata pana acum, voru fi preferiti.

Brasovu 19/31 Iulie 1869.

Eforia scolelor centrale romane gr. orientala.
Damianu D atco
Presedinte.

34—2 Publicatiune.

Inaltulu ministeriu regiu de culte si instructiune publica cu rescriptul dela 14. Iuliu a. c. nr. 11,387. a intaritu statutele gimnasiului romanu gr. orientale din Bradu, comitatulu Zarandu.

Acestu gimnasiu e gimnasiu mare cu optu clase, si in intielesulu statutelor intarite, se bucura de tote drepturile si prerogativele unui gimnasiu public de statu.

Ceea ce cu acea adaugere se face publicamente cunoscute, ca cursurile scolastice in acestu gimnasiu conformu statutelor, se voru incepe pentru anulu scolasticu 1869—70 cu I, si a II clase gimnasiali si se voru continua din anu in anu pana la completarea institutului cu optu classe.

Bradu 15/27. 1869.

Presidiulu comisjunei scolare.

35—2 Concursu.

Inaltulu ministeriu r. de culte si instructiune publica aprobandu statutele gimnasiului romanu gr. orientale din Bradu, comitatulu Zarandu, cursurile scolastice in acestu institutu se voru incepe cu deschiderea claselor I, si II. gimnasiale.

Dreptu aceea pentru ocuparea posturilor de doi profesori ordinari in aceste clase se scrie concursu pana la 15/27 Augustu 1869.

Doritorii de a fi alesi la aceste posturi voru avea documenta: a, purtare buna morale; b, scientia perfecta a limbii romane, carea este limb'a invatamentului; c, ca au absolvit u cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu in vreunu institutu din patria seu din strainata; seu ca a servit u la vre-unu gimnasiu publicu celu pucinu doi ani ca profesore suplentu; seu ca a absolvitu gimnasiulu si a depusu cu succesu bunu esaminulu de maturitate; seu ca a terminat cu asemenea succesiu cursulu clericalu ori pedagogicu in vre-unu din institutele pedagogico-teologice gr-orientale romane.

Concurrentii voru avea de a areta anca co-cunosciintie de alte limbe au.

Cu unu fia-care din aceste posturi e legatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a. si dreptulu de a inainta in salariu mai mare.

Concusele voru fi a se adresă la subscrisulu pana la terminul indicatu.

Bradu 15/27. Iuliu 1869.

Presidele comisjunei scolare romane gr-or. din comitatulu Zarandu.

24—2 Concursu.

La scola populare elementarie gr-or. din Darste Brasovului a devenit vacantu postulu inventatorescu, cu care este impreunat u unu salariu anuale de 130 fl. v. a. pre langa cuartiru de locuinta si lemnne de focu.

Doritorii de a ocupá acesta statige suntu postiti, ca recursurile loru inzertate cu documentele inaltu prescrise, — despre qualificatiunea si purtarea loru morale si politica — si adresate catre preonoratulu scaunu protopopescu I alu Brasio-

vului — sa le tramita subscrisul comitetu parochialu.

Darste, in 16 Iuliu 1869.
Comitetul parochialu alu comunei gr-or. din Darste.

Tom'a Bersanu,
Presedinte.

(23—1) Concursu.

Spre ocuparea unei statiuni de invetitoriu la scola normala romana gr. or. din Bradu, comitatulu Zarandului cu carea este impreunat u unu salariu de 450 fl. v. a., se scrie prin acesta concursu pana la 15/27 Augustu a. c.

Concurrentii la acesta statiune au a documentat: a) purtare buna morale; b) scientia perfecta a limbii romane, carea este limb'a invatamentului; c) ca au absolvit u celu putiu gimnasiulu inferioru cu succesu bunu, si cursulu pedagogicu la unu din institutele nostre pedagogico-teologice romane greco-orientale din Sabiu seu Aradu.

Concurrentii au a-si tramite suplicele loru concursuale la subscrisulu pana la terminul indicatu. Bradu, 17/29 Augustu 1869.

Presedintele comisjunei scolare romane gr. or. din comitatulu Zarandului.

Banc'a generale de ascuratii reciproca

„Transilvania“.

Publicatiune.

Fiindu numerulu receratu de actioni pentru activarea ramului ascuratii pre vietia subscrisu rugamu in sensulu § 2 a statutelor aprobate (dispusetiuni introducatoare) care prescrie platirea de 30% la fondulu de intemeiare spre activarea, pretot on. subscritenti, cari au solvitu numai 10%, a mai solvit u fia-care actiune subscrisa 20 fl. v. a. pana in 1-a Septembre a. c. c. n.

Actiunile acele, pentru cari nu se facu pana la terminul mentionat solvirile de 20%, se voru dechiarat in sensulu dispuetiunei statutarie de susu de decadiute in favorea fondului de spese alu societatiei si se emitu in loculu loru altele.

Solvirile se potu face atatu la cas'a nostra centrala in Sabiu, Strada Cisnadie nr. 176, catu si la directiunile cercuale si representantiile nostre speciale.

Actiunile originale se voru estrada de asemenea pana la 1-a Septembre a. c. cu cuponii intereselor respectivi.

Anotare.

1. Sumele dejă seu in urm'a provocarii acesteia solvite, se usu-reaza din dinu a prestarei solvirei cu 6%.
2. Publicatiunea de susu nu impedece curgerea subscriptiunii pana la implinirea totala a celor 3000 de actiuni la fundulu de intemeiare si suntu a se solvi la subscriptiunile cele noue numai 10%.

Solvirile urmatore pentru astfelii de subscriptiuni se voru recere deosebitu.

3. Actiunile pentru cari s'a solvit u 30% participa la dividende de 15% la castigulu fia-cărui ramu de ascuratii deja activitatu.

Sabiu, in 25 Iuliu 1869.

Directiunea generala a bancei de ascuratii „Transilvania“.

Banc'a generale de ascuratii reciproca

„TRANSILVANIA“.

PUBLICATIUNE.

In prim'a Augustu a. c. c. n. decade cuponu dupa actionile fondului nostru de intemeiare. Acesta se va solvit u atatu la cas'a nostra centrala de aici, Strada Cisnadie Nr. 176, catu si la totu directiunile cercuale si representantiile nostre cu 90 xr. v. a. unulu. — Onoratulu publicu, care po-sede astfelii de actioni, e dara rugatu a se adresă pentru solvirea cuponului la locurile asemnate.

Sabiu, 21 Iuliu 1869.

25—2